

Om de nedskudte flyvere, begravelser og faldskærmsbrudekjoler

Dorothy 02.05.15

Under 2. verdenskrig var England ikke uvenner med Danmark, de to lande var ikke i krig med hinanden, og så skulle man ikke tro at det britiske luftværn RAF havde noget at gøre over Danmark. Men det havde de. Ikke at det var danskerne de var ude efter, deres mål i Danmark var steder, som militært var vigtige for tyskerne. Næstved blev ikke angrebet. Luftværnsmandskabet i Næstved holdt et vågent øje med luftrummet, og luftværnssirenerne gik når fjendtlige fly var i nærheden. Når sirenerne gik, skulle alle i beskyttelsesrum eller ned i deres kældre.

Handley Page Halifax

Hvad lavede alle de fly, som satte alarmerne i gang i Næstved? Det var britiske eller amerikanske bombefly på vej til Nordtyskland. Det var store larmende fly med en besætning på 7-10 mand, lastet med enten bomber til at nedkaste over byer eller fabrikker, eller miner til at smide i havet for at forstyrre skibstrafikken. Danskerne kaldte disse fly for "flyvende fæstninger". De sidste år af krigen kunne de være lastet med containere fyldt med våben og andet sabotagemateriale, som skulle smides ned til de danske modstandsfolk.

De britiske bombefly blev beskudt fra landjorden og oppe i luften af tyske kampfly. Mange blev ramt og styrtede ned over Danmark. Deres besætninger prøvede at redde sig ved at springe ud med faldskærm. Det var ikke nok at man havde en faldskærm. Den skulle også være pakket sammen efter alle kunstens regler. De blev ikke bare skubbet ned i en pose. For hvis faldskærmen ikke foldede ud som den skulle, så var det jo lige meget man havde en. Pakningen var af yderst vigtighed.

<https://www.youtube.com/watch?v=Ec1bDSmTnHs>

Og med en ordentligt pakket faldskærm gik det gik godt for nogle af dem der måtte springe ud af deres nedstyrtende fly. Men der var meget andet der kunne gå galt. De kunne blive fanget i et træ

og blive kvalt af faldskærmen. De kunne lande i havet og drukne. Hvis de overlevede så langt, skulle de undgå at blive fanget af tyskerne og finde nogle danskere der ville hjælpe dem til Sverige. Det lykkedes for 100 at overleve og slippe væk til Sverige, medens rigtig mange døde. Over 1100 omkom.

I de første år af krigen blev de døde flyvere begravet af tyskerne på den kirkegård der lå nærmest ved hvor de blev fundet, og det var gerne sådan at en tysk feltpræst eller den lokale præst sagde en kort bøn, en æressalve blev skudt og måske blev en krans lagt. Meget civiliseret. Tilsvarende gjorde man også i England for nedskudte tyske flyvere. Men danskerne var meget deltagende når sådan en britisk flyver blev begravet og lagde gerne blomster og krans. Det blev tyskerne trætte af så de besluttede fremover, at alle de døde britiske flyvere skulle begraves på nogle få centrale kirkegårde. Så var de fjernet fra lokalsamfundet og de folk som måske havde fundet flyvrageret, og de døde. En tysk feltpræst sagde en bøn. Der skulle helst ikke være dansk deltagelse. En af disse kirkegårde ligger på Svinø, ikke langt fra Næstved og alle der blev fundet her i området skulle begraves på Svinø kirkegård.

Men så skete det i 1944 at englænderne sendte flere og flere fly over for at bombe tyske byer, og mange kvinder og børn blev dræbt. Tyskerne var meget vrede over dette, og kaldte disse britiske bombeflybesætninger for "terrorbombere". Nu var de ikke bare fjenden mere, men terrorbombere. Det var jo også en grusom gerning de udførte i krigens navn. Det grufulde bag ordet, "terrorist" er noget vi kan forholde os til i dag. Terrorist er nu næsten det værste man kan beskrive en person som værende. Der var bare det dengang, at tyskerne var mindst lige så slemme

selv, og bombede britiske byer. Den sommer ændrede tyskerne bestemmelserne for hvordan britiske flybesætninger skulle begraves hvis de var nedskudt i Danmark. Nu skulle disse foragtelige "terrorbombere" bare graves ned på stedet hvor de blev fundet. Ikke i en kiste, ikke i en kirkegård og uden nogen kristelig bøn.

Fra Omø kirke vedr. Sergent Norman Pearce

I april 1944 blev et af de kæmpestore Halifax fly, som havde været i gang med at smide miner i havet skudt ned over vand. Alle besætningsmedlemmerne døde. 3 vaskede op på strande kort efter, to blev begravet på Svinø og en på Omø, medens 3 aldrig blev fundet. Nogle måneder senere gik en hyrdedreng og passede fårene på Svinø. Han hed Verner Larsen og var en ung arbejdsløs, som havde fået tjansen at passe 200 får. Han fik øje på noget og fortalte senere *"først troede jeg at det var en Sankt Hans heks eller noget andet, der lå og flød i vandet. Jeg sagde til mig selv du bliver nødt til at gå ned for at se, hvad det er. Det var tydeligt at se på uniformen, at det var en englænder. Det var væmmeligt at se på ham. Jeg lagde mærke til, at han havde en speciel ring på, ligesom jeg lagde mærke til hans ur, og at han havde en tjenestepistol. Da jeg kom hjem med fårene om aftenen, sagde jeg til formanden: "Der ligger en død mand nede i strandkanten!" Han svarede mig noget i retning af: "Nå lad ham ligge, nu er det fyraften". Sådan blev det, han fik lov at ligge til næste dag. Dagen efter om morgenen skulle jeg så med derover. Det var Stock, den tyske forvalter og en til, der tog med derud. Jeg holdt mig lidt diskret i nærheden for at se, hvad de ville gøre. De rullede ham op på en presenning, hvorefter de gravede ham ned i et hul. Stedet blev brugt, som losseplads. Hullet, han blev gravet ned i var ikke ret dybt. Da jeg kom hjem om aftenen, sagde jeg til tømreren Tingsted: "Kan du ikke lave et eller andet, vi kan sætte derude, så vi ved, hvor han ligger. "Ved du hvad Verner", sagde han "Vi laver et rigtig kors og sætter derude". Det gjorde vi. Jeg sagde til flyverpladsens skraldemand, Svend: "Lad det areal omkring korset være frit. Det lovede Svend."*

Briterne og amerikanerne fortsatte deres flyvninger over Danmark for at smide bomber i Tyskland og for at smide miner i havet omkring Danmark lige til det sidste. Sirenerne gik i alt 96 gange i Næstved, de 28 gange i de 4 sidste måneder af krigen i 1945. Befrielsen kom den 5. maj. Alle i Danmark var glade og fejrede dagen lang at tyskernes besættelse af landet var ovre. De første briter landede i Kastrup kl. 16.30, en general og 300 faldskærmstropper i et fly, ikke dalende ned fra himlen. Danskerne var oven ud glade for at se dem, og de fik en stormende velkomst i København. Den tak danskerne skyldte var ubetalelig, de vidste det og ville gerne vise det. Her i Næstved var taknemlighed så stor at allerede dagen efter, den 6. maj holdtes en mindegudstjeneste i Svinø kirke. Der var ingen levende briter til stede, men de kunne vise deres respekt og påskønnelse ved at ære de døde flyvere. Der kom folk fra Næstved og hele Sydsjælland til denne mindehøjtidelighed. Endelig kunne danskerne helt frit takke de knap 100 britiske og amerikanske flyvere, som var begravet her efter at have givet deres liv i kampen mod Hitler og nazismen. Præsten sagde *"De faldt i kampen for en sag, som også var Danmarks sag, og vi vil ære deres minde på dette sted. De udgød deres blod, og takket være disse unge mænd samt mange, mange andre er vi i dag et frit folk"*. Hundredevis af borgere lagde blomster og lovede at passe gravstederne. En talsmand for en komite af Næstvedborgere sagde *"Ingen kærlige hænder lukkede deres øjne, ingen af deres nærmeste slægtninge fulgte dem det stykke til graven her på en dansk kirkegård langt fra deres hjem. De begravnes af fjender i et fremmed land"*.

Krigen var overstået. Man kunne sove roligt i sin seng om natten i Næstved. Der var ikke flere luftalarmer, befrielsen var behørigt fejret og hverdagen meldte sig igen.

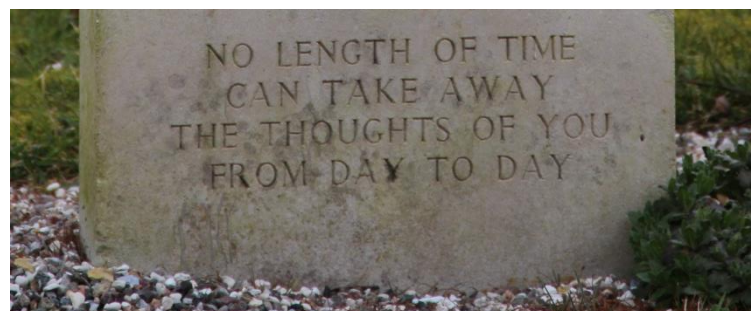
Nu vender vi tilbage til Alex Hall. For det viste sig at være ham som var liget som var blevet kulet ned i et hul i jorden på lossepladsen et par km. fra Svinø kirkegård i efteråret 1944, og der lå han stadig. De allierede sendte, efter krigen, flere hold ud i verden til alle de steder hvor de havde kæmpet, for at finde eventuelt døde som ikke var blevet begravet på anstændig vis. Det var et canadisk hold, som var i Danmark og de fik at vide at der lå en nede ved Svinø, som ikke havde fået en ordentlig begravelse. Og han var jo til at finde, for Verner Larsen havde sørget for at han fik et kors ved graven.

Piloten Alex Hall blev gravet op og lagt i en fin kiste. Den 10. februar 1946, knap 2 år efter hans fly var blevet skudt ned, fik han endelig en passende begravelse. Hele kirken var fyldt med lokale folk, og der var repræsentanter for den danske hær og politi fra Næstved og selvfølgelig også de 3 canadiere. Folk fra modstandsbevægelsen bar kisten som var indhyllet i det britiske flag. De sang "Nearer my God to thee" og præsten talte både på dansk og engelsk. Lederen af canadierne takkede for den ære Danmark viste hans døde kammerater, og takkede i det hele taget for den smukke måde, hvorpå man havde hædret de mange allierede flyvere og lagt dem i indviet jord. Det var en trøst midt i sorgen for de efterladte, at de savnede var stedt til hvile på en fredfyldt plet på en dansk kirkegård. Adskillige kranse blev lagt og danskerne gav det løfte om at Alex' grav, som de øvrige, ville blive passet som når man værner en god vens minde. Ceremonien sluttede med klokkerne der ringede den danske kirkes fred over den britiske flyvers grav.

Jeg har et foto af Alex Hall, og et af ham sammen med sin hustru Eileen, sine forældre og søskende. Familien fik på et tidspunkt at vide hvor han var blevet begravet, men ellers ikke nogen detaljer. Mange år senere i 1980-erne, kom hans familie over fra England til Svinø for at besøge graven. Alex' søster havde altid betvivlet at det var ham. De mødtes med Verner Larsen som var den unge fårehyrde, som fandt ham i strandkanten godt 40 år tidligere. Han viste dem stedet han var fundet og da han fortalte om den specielle ring flyveren havde på var al tvivl væk, for den kendte søsteren godt.

Alex døde, men mange blev reddet af deres faldskærme. Til de hvide faldskærme til personbrug skulle bruges et meget let, men stærk stof. Det bedste var silke. Men det er kostbart og under krigen var det desuden meget svært at skaffe, og slet ikke i mængder nok. De brugte i stedet rayon, det er en snydesilke, dvs. ikke lavet af ægte silkestråde, og desuden et helt nyopfundet stof kaldet nylon. Der går rigtig mange meters stof til en faldskærm og mange, mange meter vævet bånd, som forstærker sømmene og mange, mange, mange meter snor. Nogle danskere som fik fat i sådan en faldskærm, beholdt den og syede det tynde hvide faldskærmstof om som tøj. Det var farligt, for det var forholdsvis nemt at genkende. Tyskerne ville regne ud at danskeren formentlig havde hjulpet en nedskudt flyver til at flygte og de ville blive arresteret. Noget af det blev syet om som undertøj, det var jo ikke noget man viste frem. Det var heller ikke helt uproblematisk på en anden måde, nylon var så nyt et stof at det ikke var kendt i Danmark. Ejvind Friis Jensen som var dreng den gang hjalp en flyver ud af sin faldskærm og videre, og han fik skåret et mindre stykke af faldskærmen som minde. Det syede hans tante ham et lommeørklæde af. Men da hun var færdig og ville stryge det helt fint, kom der huller i. Hun vidste ikke hvad nylon var, strygejernet var for varmt og nylonstoffet smeltede.

Fru Ilse Witzke 5. november 1944

Kjole syet af en faldskærm 1946

Der er specielle dage i en pige eller kvindes' liv hvor de gerne bruger kjoler lavet ud af metervis af hvidt silkeagtige stof. Til konfirmationskjoler og brudekjoler. Og for nogle piger var stof fra en faldskærm løsningen. Her er et foto af en dansk brud der blev gift i november 1944 i en flot faldskærmskjole. Faldskærmen var fra en amerikansk flyver, som kom i sikkerhed, og hans faldskærm blev fundet af pigens kæreste. Hun blev rådet til at lade være, Gestapo ville finde ud af det. Men Ilse var ligeglad, blev gift med sin modstandsmand, og der skete dem ikke noget. Efter krigen blev mange meter faldskærmstof, som de nu havde i overskud, solgt i England og USA. Jeg har, i min samling, en brudekjole lavet ud af en faldskærm som jeg købt på en internetauktion. Jeg ved desværre ikke hvem der blev gift i den. Men jeg ved at den er lavet i 1940-erne og kommer fra USA.

Kilder:

Christopher Priddle, Hall familien

Huglstad, Allan: Mange skurke få helte – og alle de andre – Vordingborg og Sydsjælland 1939-1949

Schaiffel-Nielsen N.M.: Flyvestation Avnø

Mørch-Nielsen, Kirsten: Bogen om Mindelunden ved Svinø Kirke

Næstved Arkiverne

Næstved Tidende

Div. hjemmesider